Fræðsla Fyrir Fólk
-FFF-

stefnumótun í fræðslu á friðlýstum svæðum

Ársfundur náttúruverndarnefnda í Borgarnesi

29.október 2010

UMHVERFISSTOFNUN

FFF?

102 friðlýst svæði á Íslandi í dag

Fræðsla er lögbundið hlutverk Umhverfisstofnunar skv. náttúruverndarlögum

Því miður er lítið til um mörg svæði

Fræðsluáætlun 2010-2014

UMHVERFISSTOFNUN

Markmið verkefnisins er að auka fræðslu um friðlýst svæði á Íslandi og ýta undir skilning almennings á þeim verðmætum sem felast í friðlýsingum og þeim svæðum sem verið er að vernda til framtíðar (með sérstakri áherslu á þjónustu vistkerfa og líffræðilegan fjölbreytileika þegar við á).

IUCN

Alþjóðleg krítería

Flokkun friðlýstra svæða á Íslandi (ekki tæmandi listi)

- **Ia – Ströng náttúruverndarákvæði**
  - (Surtsey, Eldey, Esjufjöll)
- **Ib - Vernduð víðerni**
  - (Þjórsárver)
- **II - Þjóðgarðar**
  - (Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull, Lónsöræfi)
- **III – Náttúruvætti eða –minjar**
  - (Gullfoss, Hveravellir, Surtarbrandsgil)
- **IV – Búsvæða/tegundastjórnunarsvæði**
  - (Þjórsárver, Kringilsárrani,Kasthúsatjörn)
- **V – Verndað landslag/hafsvæði**
  - (Einkunnir, Bláfjöll, friðland að Fjallabaki)
- **VI – Verndarsvæði með sjálfbærri nýtingu náttúruauðlinda**
  - (Flatey, Ingólfshöfði, Vífilstaðavatn, Salthöfði og Salthöfðamýrar)

Drög að stefnumótun Umhverfisstofnunar í fræðslumálum friðlýstra svæða

Fræðslan byggir á IUCN flokkunum:

Allir flokkar:

- Skilti
- Ljósmyndir
- Fræðsluefni á netinu
- Rafrænn fræðslupakki

Eftir flokkum:

- Bæklingar
- Myndbönd
- Panorama myndir
- Timelapse
- Námsefni t.d. skemakort um líffræðilegan fjölbreytileika, vistkerfaþjónustur, sjálfbærar nytjar, menningar og náttúruminjar.

Jafnframt leggur hópurinn til að rafrænn fræðslupakki verði útbúinn fyrir friðlýst svæði sem er aðgengilegur jafnt fyrir starfsmenn stofnunarinnar og fyrir almenning.

Verkefnið leggur einnig til að í móttöku verði settur upp skjár þar sem að fræðsluefni/myndir af friðlýstum svæðum fái að rúlla.

Útbúið verði kort þar sem að öll friðlýst svæði eru merkt inn (eins og Mál og Menning korti).

FRIÐLÝST SVÆÐI OG SVÆÐI VERNDUÐ SKV. LÖGUM

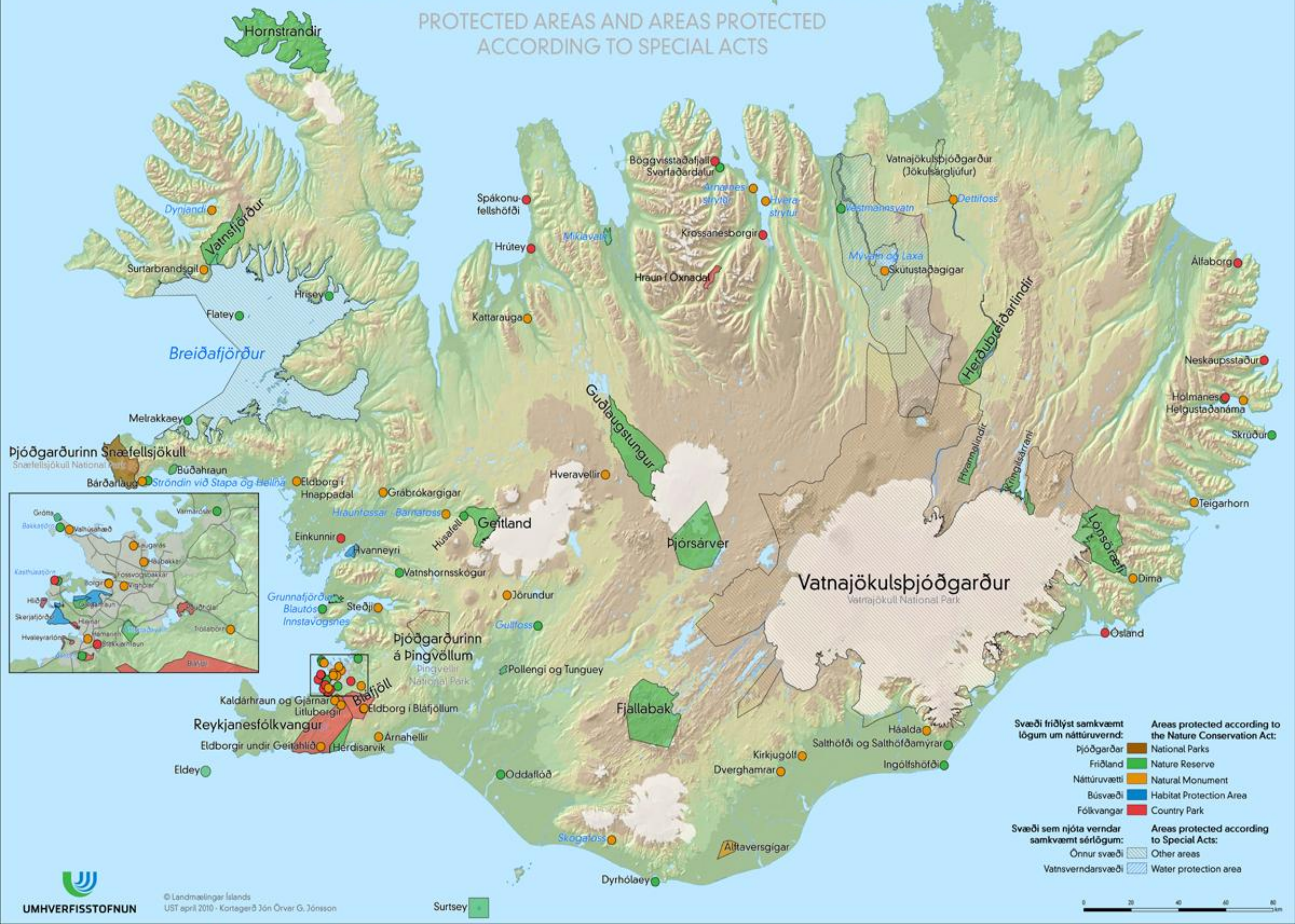

UMHVERFISSTOFNUN

Blautós og Innstavogsnes

Fjörur og grunnsævi ásamt Innstavogsnesi. Miklar leirur, sjávarfitjar, mikið fuglalíf. Tilvalið útivistar- og fræðslusvæði. Friðlýst 1999
Heimild: Vefur Umhverfisstofnunar

- Lítið hefur verið gert fyrir svæðið.
- Nokkur skilti voru á svæðinu en þau voru illa á sig komin og ekki til fyrirmyndar.
- Varla er hægt að segja að svæðið búi yfir göngustígum, heldur labbar fólk eftir kindagötu.
- Svæðið er mjög fallegt og fuglalíf er ríkulegt.
- Eftirtektarverðar jarðmyndanir

Grunnafjörður – var kallað Leirárvogar:

Pdf skjal um Fuglatalningar í Grunnafirði 2008:
http://www.nave.is/fuglar.grunnafj.skyrsla.pdf

Örstutt um fjörðinn á dreamingiceland.com (http://www.dreamingiceland.com/the-grunnafjorður-park.html)
The Grunnafjörður park is located in the Borgarfjörður district. It was created in 1994 and in 1996 it became a "Ramsar" area (a humid protected area).
The Grunnafjörður has an International environmental importance because of its marsh, where many species of bird live.
In Iceland this is the only Ramsar near the sea.

Á ust.is: http://www.ust.is/Frodleikur/Fridlystsvaedi/nr/1199
Og auglýsingin um friðunina.

Grunnafjörður.
Víðáttumiklar leirur með miklu fuglalífi.
Víðáttumiklar leirur með miklu fuglalífi. Viðkomustaður farfugla. Svæðið hefur verið verndað samkvæmt samþykkt um votlendi sem hefur alþjóðlegt gildi, einkum fyrir fuglalíf (Ramsar). Friðlýst 1994.
Grunnafjörður var gerður að friðlandi árið 1994 og samþykktur sem Ramsarsvæði 1996, alls 14,7 km^2. Er fjörðurinn eina Ramsarsvæðið á Íslandi sem liggur að sjó. Víðlendar leirur eru í Grunnafirði um 12,5 km^2 og má segja að fjörðurinn sé frekar leirulón en eiginlegur fjörður. Leirur eru gjarnan auðugar af burstaormum svo sem sandmaðki og leiruskera og fer það eftir seltumagni hvada tegund er ríkjandi. Nokkuð er um krækling og sandskel, fjöruflær og lónafló eru algengar.
Margir vaðfuglar, svo sem sendlingur, lóuþræll, sandlóa og tjaldur; byggja tilveru sína á lífríki leiranna. Í firðinum halda til margir æðarfuglar. Margæs hefur viðkomu í Grunnafirði (um 25 % stofnsins) á ferðum sínum frá meginlandi Evrópu til heimskautasvæðanna vor og haust en fjörðurinn er sérstaklega mikilvægur fyrir ýmsa fargesti auk margæsar t.d. rauðbrysting (1-2% af stofninum). Margar fuglategundir treysta á Grunnafjörð á veturna og má þar meðal annars nefna tjaldinn. Um ósinn synda laxar á leið í Laxá í Leirársveit.
Það er fuglatalning á þessu svæði sem hægt er að nálgast á : http://www.ni.is/dyralif/fuglar/vetrarfuglar/talning

UMHVERFISSTOFNUN

Hvanneyri

Aðeins á heimasíðu Umhverfisstofnunar: http://ust.is/Frodleikur/Fridlystsvaedi/nr/1297
Búsvæðavernd Blesgæsa, Hvanneyri
Markmið friðlýsingarinnar er að vernda búsvæði fyrir blesgæsir og þar með tryggja grænlensku blesgæsinni athvarf á Íslandi
Markmið friðlýsingarinnar er að vernda búsvæði fyrir blesgæsir og þar með tryggja grænlensku blesgæsinni athvarf á Íslandi, en Hvanneyrarland er einn af mikilvægustu viðkomustöðum blesgæsa hér á landi. Talið er að um 10 % grænlenska blesgæsastofnsins hafi viðkomu í landi Hvanneyrar og næsta nágrenni þess vor og haust. Einnig er markmið friðlýsingarinnar að tryggja almenningi landsvæði til náttúruskoðunar og fræðslu. Friðlýst 2002.

Búsvæði
Hvanneyrarjörðin er friðlýst samk. augl. í Stjórnartíðindum B, nr. 364/2002 sem búsvæði blesgæsar í samræmi við 3. tölulið 53. gr. laga nr 44/1999 um náttúruvernd, í samræmi við samþykkt um votlendi sem hafa alþjóðlegt gildi. Búsvæðaverndin nær yfir jörðina Hvanneyri frá jarðamörkum sem liggja frá Stórastokk í Vatnshamravatn og þaðan um Ausulæk (landamerkjaskurð) í Andakílsá miðja og þaðan út í Hvítá. Mörk náttúruverndarsvæðisins í Hvítá liggja um jarðamörk.

Það finnst lítið um friðlýsinguna og friðaða svæðið.

Steðji

3 línur um Steðja á ust.is

Stuttur texti á Ferlir.is
Sami texti er á kjos.is

UMHVERFISSTOFNUN

Samvinna Umhverfisstofnunar og nemenda á Hvanneyri

- Hvanneyri
  - Safna heimildum m.t.t. líffræðilegs fjölbreytileika og vistkerfaþjónustu
  - Hvernig reiðir mannlífið á Hvanneyri sig á þessa þætti?
- Grunnafjörður
  - Safna saman heimildum hjá landeigendum með spurningalistum
  - Líffræðilegur fjölbreytileiki, vistkerfaþjónustur, sjálfbær þróun og náttúruvernd
  - Hvernig spila þessir þættir saman?

UMHVERFISSTOFNUN

Hvernig?

- Lokaafurðir
  - Steðji
    - **Ljósmyndir og fræðsluefni á netinu**
    - **360 gráða myndbrot (panorama)**
  - Grunnafjörður
    - **Ljósmyndir, fræðsluefni á netinu**
    - **námsefni (skemakort sem tengjast sjálfbærum nytjum og náttúruvernd)**
    - **time-lapse myndbrot.**
  - Hvanneyri
    - **Ljósmyndir, fræðsluefni á netinu,**
    - **námsefni (skemakort um líffræðilegan fjölbreytileika og vistkerfaþjónustur)**
  - Blautós og Innstavogsnes
    - **Ljósmyndir, fræðsluefni og námsefni m.t.t. til menningar- og náttúruminja**

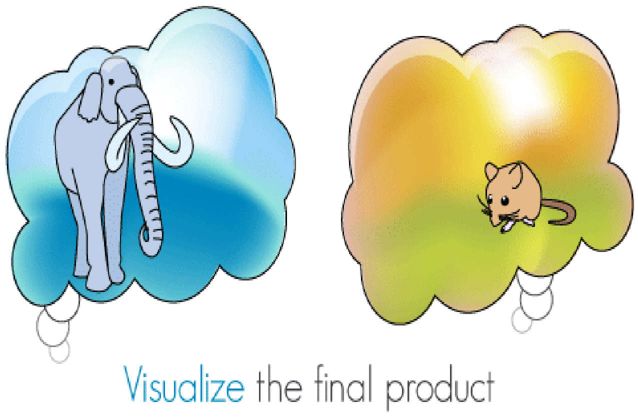

Í hvað nýtist verkefnið?

Fræða almenning um náttúruvernd og verðmæti íslenskrar náttúru.

Fræðslubanka á netinu um lífríki, náttúrufar, þjónustu vistkerfanna, menningu, hefðir, og svo frv.

Kennsluefni fyrir skóla

Efni í bæklinga

Upplýsingar fyrir verndaráætlanir

Almennar og hagnýtar upplýsingar fyrir ferðamenn, ferðaþjónustuaðila, skipulagsyfirvöld og stjórnsýsluna

Það hefur sýnt sig að aukin fræðsla á faglegan hátt getur dregið að ferðamenn og þannig skilið eftir verðmæti í heimahéraði. Þess verður þó að gæta að samræmi sé á milli aukningar ferðamanna og verndunar svæðanna þannig að fræðslan verður að hafa það að markmiði að fólk fái bæði tilfinningu fyrir viðkvæmu náttúrufari og öðlist virðingu fyrir umhverfi sínu.

UMHVERFISSTOFNUN

UMHVERFISSTOFNUN

UMHVERFISSTOFNUN

UMHVERFISSTOFNUN

STEÐJI
FRIÐLÝST NÁTTÚRUVÆTTI
PROTECTED NATURAL MONUMENT
UMHVERFISSTOFNUN
Grænavík
Skeiðhóll
P
Steðji
Náttúruvættið Steðji
Steðji natural monument
Náttúruminjar
Natural features

UMHVERFISSTOFNUN

UMHVERFISSTOFNUN

UMHVERFISSTOFNUN

UMHVERFISSTOFNUN

UMHVERFISSTOFNUN

Útivistafolk
Vegna æðavarps er öll
umferð hesta og hunda
stranglega bönnuð
í Innstavogsnesi frá
1.maí til 1.júlí
UMHVERFISSTOFNUN

UMHVERFISSTOFNUN

NJÓTUM UMHVERFISINS OG STÖNDUM VÖRÐ UM ÞAÐ SAMAN